

30 let od mise UNPROFOR. Ministryně ocenila příslušníky 1. praporu, který se mise účastnil

7.10.2022 - Filip Tesař | Ministerstvo obrany ČR

K operaci na udržení míru v rozpadající se Jugoslávii vyzvala Rada bezpečnosti (RB) OSN v listopadu 1991 a zahájena byla jako mise UNPROFOR v únoru 1992. Měla za úkol dohlížet na dodržování příměří mezi chorvatskými ozbrojenými silami a milicemi části tamních Srbů, kteří v odpověď na vyhlášení nezávislosti Chorvatska vyvolali za podpory jugoslávské armády o několik měsíců dříve ozbrojené povstání.

O zapojení armády rozhodla vláda České a Slovenské Federativní republiky (ČSFR) už 16. ledna 1992. Následovalo urychlené budování praporu v síle tří rot, o celkovém počtu 500 osob. Zařazování do něho byli jen vojáci-dobrovolníci, schopní vysoce profesionálního nasazení. Federální shromáždění schválilo vyslání jednotky 11. března 1992 a přípravná skupina patnácti důstojníků odletěla hned o dva dny později. Následně zaujal česko-slovenský prapor, pod velením podplukovníka Karla Blahny, prostor na území Chorvatska v oblasti Plitvických jezer, v sektoru Jih, sdílený s francouzským a keňským praporem UNPROFOR.

„Neměli jsme představu, co nás čeká, ani žádné zkušenosti ze služby v silách OSN. Služba v zahraničí pro nás byla novinkou,“ vzpomíná velitel praporu, brigádní generál v.v. Karel Blahna, „Na místě jsme si všechno zařizovali takříkajíc na koleně. A podle svého nejlepšího svědomí jsme se snažili připravit tak, abychom mohli plnit všechny úkoly a splnit jakýkoli rozkaz.“

Činnost, struktura, velení, kompetence, to všechno se dopracovávalo teprve za chodu. „Bylo to první nasazení českých vojáků,“ navazuje Jaromír Novotný, tehdy vrchní ředitel sekce zahraničních vztahů na ministerstvu obrany, jenž se významně podílel na zabezpečení jednotek v misi. Prapor patřil k nejaktivnějším složkám mnohonárodní mise, když podstatně napomohl úspěchům, které UNPROFOR, navzdory slabému mandátu, při obnovení míru v oblastech zasažených povstáním dosáhl.

Mise s riziky

Ministryně obrany Jana Černochová zdůraznila obtížnost plnění úkolů na neklidném území. „Zabezpečování kontrolních stanovišť, patrolování, doprovod konvojů s humanitární pomocí či s uprchlíky i další vaše aktivity s sebou vždycky nesly riziko, se kterým voják v místě bojů musí počítat. Ostatně, o tom se mohli přesvědčit na začátku roku 1993 vojáci z francouzského praporu, na jejichž záchraně jste se někteří z vás podíleli,“ vzpomněla ministryně obrany úspěšnou akci.

Tehdy se znovu otevřela fronta kolem Maslenického mostu. Keňský a francouzský prapor byly z velké části paralyzovány. Český prapor si i ve vyhrocené situaci udržel akceschopnost a stal se zálohou velitele sektoru. Tehdy přišla chvíle pro „jakýkoli rozkaz“. Za záchranu životů francouzských vojáků – a dlouhodobou vzájemnou spolupráci – převzali čtyři příslušníci českého praporu (operační důstojník podplukovník Petr Pavel, který záchrannou operaci vedl, velitel roty major Karel Klinovský, operační důstojník major Stanislav Zaplatílek a psycholog podplukovník Pavel Jirkovský) osobně z rukou tehdejšího francouzského ministra obrany Françoise Leotarda francouzský Válečný kříž.

Angažmá v UNPROFOR nám získalo respekt

Vaše působení v bývalé Jugoslávii patří na začátek nové éry, do které vstupovala armáda složená z Čechů i Slováků po roce 1989. Práce, kterou jste tehdy odvedli, nás zařadila mezi respektované demokratické armády," zhodnotil ve svém poděkování první zahraniční misi českých vojáků náčelník Generálního štábu AČR generálmajor Karel Řehka. „I díky vám jsme si postupně vybudovali u spojenců vysoké renomé.“

Kvůli vysoké profesionalitě, ochotě učit se místnímu jazyku i zvyklostem a v neposlední řadě i kvalitě výzbroje a výstroje si prapor získal respekt i u nepřátelených stran. Na ně i na ostatní kontingenty UNPROFOR zapůsobilo také klidné rozdělení ČSFR a stejně tak poklidný vznik samostatného českého a slovenského praporu, které oba v mírové misi pokračovaly. Jaromír Novotný, který zásadně přispěl ke stabilizaci situace v jednotce v období dělení ČSFR, vzpomíná: „Srbové i Chorvati se mě ptali, jak poznám, kdo je Slovák a kdo Čech. Odpověděl jsem jednoduše: jedni mají na rameni Slovak Republic a druzí Czech Republic.“

Reputaci, kterou si naši vojáci od prvních dnů získali, ocenilo velení mise tím, že později svěřilo Čechům velení celého sektoru Jih. Za vynaložené úsilí, odvahu a vzornou reprezentaci vlasti v zahraničí byla jednotka v prosinci 1993 přijata do řad Československých legií jako její 42. jednotka. Celkem prošlo v letech 1992-1995 praporem mírových sil AČR v mezinárodní misi UNPROFOR 2250 příslušníků AČR.

<https://mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/30-let-od-mise-unprofor--ministryne-ocenila-prislusniky-1--praporu--ktery-se-mise-ucastnil-239494>